

INFORMACIONS

Grups d'interès d'innovació docent en educació superior

Quina és la seva finalitat?

Els grups d'interès d'innovació docent en educació superior (GI-IDES) s'han creat per tal de mantenir de forma activa i permanent diferents grups d'investigació en matèria d'innovació docent en educació superior que generin aportacions a la comunitat universitària sobre el seu tema de treball.

Com és l'estructura?

Està previst que cada grup tingui un coordinador i un equip de professors universitaris preferentment d'àmbits interdisciplinaris o interdepartamentals, interessats per la innovació en educació superior.

Com funcionen?

Cada grup elegeix un àmbit d'innovació docent (PBL, resolució de problemes, aprenentatge cooperatiu, etc.) i sobre aquest realitza un treball permanent d'actualització, amb la finalitat de fer aportacions a la resta de la comunitat UAB. Aquesta tasca també pot ser paral·lela a la implementació o el seguiment d'experiències pràctiques respecte d'això.

Amb periodicitat anual, està previst que el grup organitzi o participi en unes jornades obertes de treball, on s'exposin tots els avenços en què ha treballat.

Què cal per ser reconegut com a grup GI-IDES?

Els grups que tinguin interès a ser reconeguts com a grups GI-IDES ho poden sol·licitar a la unitat IDES presentant un projecte d'innovació docent sobre el qual desitgen treballar. La unitat IDES, després de valorar-lo, emetrà el reconeixement de Grup d'Interès.

Quin suport reben els grups GI-IDES?

En primera instància, el reconeixement de GI-IDES. Aquest reconeixement tindrà validesa administrativa per a la promoció docent dels seus membres.

També rebran una aportació econòmica (600 €) per a despeses i tasques de coordinació, com també el suport logístic, administratiu i documental del grup.

Pel que fa als materials creats pels grups, es canalitzaran de manera funcional les propostes de publicació del grup a través del web IDES, revistes tècniques, etc.

Els GI-IDES rebran suport en l'organització de les Jornades Anuals IDES i les corresponents acreditacions de participació a l'efecte del reconeixement per a la promoció docent.

Quins grups GI-IDES hi ha actualment a la Universitat?

Per tal de donar a conèixer a la comunitat universitària l'activitat dels GI-IDES, us presentem els dos primers grups constituïts.

En edicions posteriors del FULL IDES anirem presentant els nous grups GI-IDES.

GI-DES: RESOLDRE PROBLEMES PER APRENDRE

El fet de resoldre problemes fa avançar el coneixement científic; per això és una competència bàsica que s'ha de desenvolupar en els plans d'estudi per a futurs científics. L'objectiu dels professors que formem part del GI-IDES és dissenyar activitats docents centrades en els aspectes més problemàtics de cada disciplina i, alhora, adequades per desenvolupar els coneixements dels estudiants i proporcionar-los els criteris d'actuació que són propis de la disciplina. Els problemes deixen de ser eines de discriminació i passen a ser instruments per a l'aprenentatge.

Coordinadora del grup

Dra. Mercè Izquierdo Aymerich. Departament de Didàctica de la Matemàtica i de les Ciències Experimentals
merce.izquierdo@uab.es

GI-IDES: SINTE (SEMINARI INTERUNIVERSITARI D'INVESTIGACIÓ SOBRE ESTRATÈGIES D'ENSENYAMENT I APRENTATGE)

SINTE és un equip de recerca i d'innovació didàctica que funciona des de l'any 1988 i que focalitza les seves activitats en l'estudi i la promoció de les estratègies que utilitzen tant professors com estudiants per afavorir processos d'ensenyament i aprenentatge de qualitat, tant en escenaris presencials com virtuals. Algunes de les línies de recerca endegades són: estratègies d'annotació i presa d'apunts, estratègies de lectura i escriptura de textos científics, estratègies de tutoria entre iguals i aprenentatge cooperatiu, estratègies d'avaluació autoregulatoria i estratègies de cerca d'informació telemàtica, entre d'altres.

Adreces d'interès: Projecte Pràcticum. Pràcticum de Psicopedagogia Virtual, que s'avalua per carteres digitals (<http://158.109.237.116/practical>)

Coordinador del grup

Dr. Carles Monereo Font. Departament de Psicologia de l'Educació
carles.monereo@uab.es
<http://seneca.uab.es/monereo/>

Unitat d'Innovació Docent en Educació Superior (IDES)

Edifici A

Campus de la UAB

Universitat Autònoma de Barcelona
08193 Bellaterra (Cerdanyola del Vallès)

Tel.: 93 581 41 66

Fax: 93 581 41 67

ides@uab.es

www.uab.es/ides

Equip de la Unitat

Dr. Joan Rué

Director

Dra. Maite Martínez

Responsable d'Innovació

Dr. Francesc Xavier Moreno

Responsable de Formació

Edició i impressió

Servei de Publicacions
de la Universitat Autònoma de Barcelona

3er Congreso Internacional:
"Docencia Universitaria
e Innovación"

Girona

30 de juny-1 i 2 de juliol de 2004

Tel.: 93 581 42 36

A/e: info.cidui@upc.es

<http://cidui.upc.es>

FULL d'INNOVACIÓ DOCENT en EDUCACIÓ SUPERIOR

Març

04

SUMARI

«Avui parlem...»

- La docència tutoritzada: una autogestió de l'aprenentatge

Fran Elejebarrieta
Susana Pallarés
Félix Vázquez

«Què en podeu dir de...»

- Formació IDES gener/febrer

«Coneixes...?»

LletraL@b

«Informacions»

Grups GI-IDES

III Congrés Internacional
Docència Universitària
i Innovació

AVUI PARLEM...

La docència tutoritzada: una autogestió de l'aprenentatge

1. Introducció

Docència tutoritzada és el nom genèric que rep la modalitat formativa que articula un procés d'ensenyament-aprenentatge mitjançant el qual es pretén aconseguir una millor integració dels continguts d'una assignatura o matèria en la seva vessant teòrica o pràctica.

- L'objectiu d'aquesta docència és promoure una pràctica que guiï una manera d'aprendre que doni més **autonomia als estudiants**, que estimuli l'**autogestió de l'aprenentatge**, que permeti que els estudiants marquin els ritmes i, fins a cert punt, les trajectòries del seu estudi, i que adquireixin **independència en l'assimilació de continguts**.

La implementació de la docència tutoritzada hauria de garantir la minimització de la presència dels estudiants a l'aula i afavorir processos d'autoaprenentatge i autogestió de l'estudi fonamentats en eines, recursos, instruments, activitats processos i materials dissenyats i elaborats pel professorat responsable.

2. Configuració de la docència tutoritzada

N'existeixen dues modalitats: la tutoria unitària (TU) i la docència tutoritzada (DT). Ambdues requereixen planificació i estructuració, la qual cosa es tradueix en un programa d'ensenyament-aprenentatge.

2.1. Tutoria unitària (TU)

- **Concepte:** és la modalitat sense projecte específic de tutorització. Consisteix en un tractament personal indirecte: una proposta formativa concebuda per a un estudi autònom de cada estudiant, però dissenyada per al conjunt d'estudiants matriculats en una assignatura.
- **Objectiu:** constitueix un complement o una connexió entre les diferents parts d'una assignatura (teoria o pràctiques) per tal d'integrar, consolidar i facilitar l'assimilació dels continguts o reforçar aprenentatges. S'ha d'entendre com un espai complementari d'ancoratge de continguts, una presentació de la matèria que incideixi en facetes que no s'han tractat a la teoria o a les pràctiques.
- **Quantia de matèria:** no ha de suposar un increment dels continguts del programa de l'assignatura.
- **Valoració de l'aprofitament:**¹ s'ha d'avaluar, però no es pot qualificar.
- **Acompliment:** és obligatòria per al professorat (ha de planificar-la, programar-la i executar-la en els termes compromesos en el programa de l'assignatura) i voluntària per als estudiants (tenen llibertat plena per cursar, o no, aquesta part de l'assignatura).
- **Càrrega docent per al professorat:**² el cost en recursos de professorat s'ha de comptabilitzar sobre els crèdits assignats a l'estudiant; per tant, és igual al cost dels crèdits de teoria.

Continua a la pàg. 2

Universitat Autònoma de Barcelona

1. La qualificació està centrada en el resultat, té un caràcter fonamentalment quantitatiu i s'expressa mitjançant una nota. L'avaluació està centrada en el procés i té un caràcter fonamentalment qualitatiu. L'avaluació consisteix en la retroalimentació que rep cada estudiant i suposa alguna especificació, comentari o indicació sobre les activitats o tasques realitzades. Malgrat que la retroalimentació sigui imprescindible, no hauria de suposar una sobrecàrrega lectiva traduïda en la demanda de treballs o l'execució permanent de proves.

2. Tant la TU com la DT és prescriptiva per a totes les assignatures en la unitat mínima de crèdits programable (1,5 crèdits). Com a criteri general, s'estableix que per al càlcul de recursos de professorat el còmput de la TU s'ha d'aplicar a les assignatures de primer cicle i el còmput de la DT, a les de segon cicle.

AVUI PARLEM...

2.2. Docència tutoritzada (DT)

- **Concepte:** és la modalitat conduïda mitjançant un projecte específic de tutorització. Permet desenvolupar una proposta distintiva i específica tutelada amb un tractament personal directe que implica l'existència i la formalització d'un projecte de treball individual assessorat particularitzadament. Bàsicament, s'hauria de caracteritzar per:
 - Ser un projecte **complet:** no necessitar elements previs o posteriors per a la seva finalització.
 - Ser un projecte **finalista:** amb una fita assolible clarament identificable.
 - Ser un projecte **distintiu:** abordar qualsevol contingut o pràctica específica i diferenciable de la resta en la titulació.
 - **Objectiu:** el contingut pot estar separat programàticament, però no temàticament, de les altres parts de l'assignatura

(teoria i pràctiques) o constituir una assignatura en si mateixa.

- **Quantia de matèria:** no comporta una limitació al programa de teoria o de pràctiques i, tot i que no és imprescindible, es pot introduir o incrementar nova matèria (continguts específics o ampliació de continguts nous).
- **Valoració de l'aprofitament:** s'ha d'avaluar i qualificar.
 - La DT amb un nombre de crèdits inferior al 50% del total de crèdits de l'assignatura és de caràcter voluntari per a l'estudiant i, per tant, només es pot avaluar.
 - La DT amb un nombre de crèdits igual o superior al 50% del total de crèdits de l'assignatura té caràcter obligatori per a l'estudiant i, per tant, s'ha d'avaluar i qualificar.³
- **Acompliment:** la DT és obligatòria per al professorat i també per als estu-

dians quan el nombre de crèdits de docència tutoritzada sigui superior o igual al 50% de la totalitat de crèdits de l'assignatura.

- **Càrrega docent per al professorat:** al professor encarregat de la docència tutoritzada se li computa com a dedicació un 2,5% dels crèdits corresponents per estudiant.

3. Les programacions conjuntes

Aquesta alternativa de desenvolupament de la docència tutoritzada possibilita l'articulació de tractaments integrats, interrelacionats i coordinats, per evitar o pal·liar, així, l'atomització de continguts en proveir de visions d'abast més ampli.

Fran Elejabarrieta, Susana Pallarés i Félix Vázquez,
professors de la Unitat de Psicologia Social,
Facultat de Psicologia

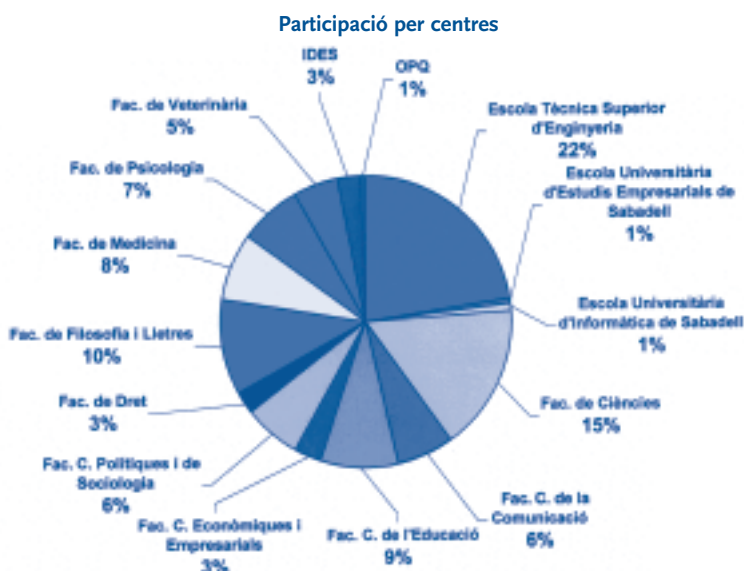
3. Malgrat això, cal evitar la proliferació de proves i treballs i, en general, la multiplicació de verificació de coneixements per tal de prevenir l'excés de pressió lectiva.

QUÈ EN PODEU DIR DE...

Formació IDES gener/febrer

Memòria de les activitats de formació de la unitat IDES (gener-febrer de 2004)

Durant els mesos de gener i febrer de 2004, la Unitat IDES ha portat a terme la primera de les seves ofertes d'activitats de formació destinades als docents universitaris. Les dades següents reflecteixen els indicadors de participació.

Participació general a les activitats formatives

Període: Gener/Febrer 2004

Matriculats:	311	100%
Assistents:	256	82%
Acreditats:	246	79%

Participació Programa FDES

Nivell general de satisfacció dels participants vers les activitats formatives ofertes per la Unitat IDES

MOLTA	FORÇA	POCA	GENS
27%	70%	3%	0%

Lletres@b

Un servei de suport a la innovació docent a la Facultat de Filosofia i Lletres

La tradicional distància que ha separat les tecnologies de la informació i de les comunicacions (TIC) dels sabers propis de les humanitats es va fent cada vegada més petita, a mesura que ens anem apropant a la societat del coneixement, en la qual els continguts tenen tant o més pes que els nous mitjans a través dels quals es difonen. Aquesta tendència general ha de ser necessàriament beneficiosa per a una facultat com la de Filosofia i Lletres, centrada en el desenvolupament i la transmissió de coneixements.

D'altra banda, la mateixa UAB ha realitzat esforços importants per donar eines als seus professors que els facilitin la tasca de transmetre els seus sabers fent ús dels mecanismes de difusió que ofereixen les TIC. El projecte del Campus Virtual és, sense cap mena de dubte, emblemàtic, però al mateix temps que obre possibilitats crea també necessitats noves en els docents.

La combinació dels dos factors esmentats ha dut la Facultat de Filosofia i Lletres a una reflexió sobre com es pot ajudar els professors de l'àmbit de les humanitats a conjugar els seus ensenyaments tradicionals amb les perspectives que s'obren des del món de les TIC i, en particular, des dels projectes impulsats per la mateixa universitat. Els resultats d'aquesta reflexió es posen de manifest en un dels objectius del contracte-programa entre la Facultat i l'Equip de Govern de la UAB, en el qual s'estableix la necessitat d'incrementar l'ús del Campus Virtual i de l'aula interactiva com a eines per augmentar la qualitat de la docència en un marc d'ensenyament bimodal.

CONEIXES...?

Assolir aquest objectiu requereix, però, que els professors puguin disposar dels mitjans tècnics necessaris i del suport especialitzat que moltes vegades requereix la creació de materials docents en suport electrònic. Existeix, potser, una tendència a pensar que emprar eines com el Campus Virtual es redueix, en l'àmbit de les humanitats, a publicar textos o, per dir-ho com els nostres alumnes, «penjar els apunts». El cert, però, és que fins i tot en les matèries més tradicionals es poden elaborar materials d'un abast molt més ampli integrant textos, imatges, música o cinema. Això planteja dos problemes: en primer lloc, l'esforç i el coneixement necessaris per traspassar els materials a un format adient; en segon lloc, la mateixa concepció dels recursos per a la docència, que ha passat de ser lineal a convertir-se en hipertextual i multimèdia. Dissenyar un espai a la web per als continguts d'una assignatura no és únicament una qüestió tècnica, sinó que, molt especialment, és un projecte didàctic que s'ha de realitzar amb una perspectiva diferent de la que tindríem, per exemple, en el moment de publicar un manual.

Aquests motius han portat la Facultat de Filosofia i Lletres a crear un servei —el Lletres@b— que atengui les noves necessitats docents des de la doble perspectiva que acabem d'esmentar i, alhora, pugui també, més endavant, proporcionar als professors una formació que els serveixi de punt d'arrencada per assolir els objectius del contracte-programa. Es pretén, així, donar resposta als reptes que sorgeixen d'un nou concepte de formació universitària basat en les possibilitats tècniques i conceptuals de les TIC i, a la vegada, donar suport a les iniciatives d'innovació docent existents a la Facultat i afavorir el sorgiment de nous projectes. Es fa, a més, una aposta clara per una col·laboració entre els docents i els tècnics, com a mitjà d'apropament entre les TIC i les humanitats, avançant, com dèiem al principi, cap a la creació de coneixement en xarxa.

El Lletres@b és, doncs, un servei de suport a la innovació docent i a la implantació de les TIC en les titulacions de la Facultat de Filosofia i Lletres, creat en el marc del Programa d'Informàtica i Humanitats.

Inicialment, el Lletres@b ofereix els serveis següents:

- Creació de materials multimèdia en format digital (text, imatge, àudio i vídeo) a partir d'altres suports per al seu ús en la docència.
- Disseny i creació de materials docents per a pàgines web multimèdia.

- Cerca als fons documentals de la UAB i a Internet de material digital multimèdia útil per a la docència.
- Catalogació, arxiu i manteniment del material docent creat al Lletres@b.
- Assessorament al professorat de la Facultat de Filosofia i Lletres en la creació de material docent en suport digital, tant per a ús local com per a la publicació a la web.

En el moment d'iniciar les seves activitats, el Lletres@b disposa de dos ordinadors amb targeta de so i de vídeo (un Apple Macintosh E-Mac G4 i un PC Pentium 4), d'una gravadora de DVD/CDROM i de dos escàners (HP de mida A4 i Nikon amb alimentador per a diapositives). Disposa també de programes de tractament i edició d'imatges (Adobe Photoshop v7), de vídeo (Adobe Premiere), de reconeixement òptic de caràcters (ScanSoft OmniPage Pro v12), d'edició i disseny de pàgines web (Macromedia DreamWeaver MX) i de gravació (Ahead Nero v5), com també d'altres programari de domini públic.

Els usuaris prioritaris del servei són els docents de la Facultat de Filosofia i Lletres, tot i que poden també utilitzar-lo els docents de la Facultat de Psicologia i d'altres facultats de la UAB, com també usuaris externs. Mentre que per als professors de Filosofia i Lletres i Psicologia els serveis són gratuïts, els altres usuaris han d'abonar les tarifes que s'indiquen a la pàgina web del Lletres@b.

El Lletres@b es regeix per un reglament i per una normativa d'ús aprovats per la Junta de la Facultat de Filosofia i Lletres. Les sol·licituds de treball que arriben al Lletres@b es prioritzen en funció dels criteris establerts en la normativa, que tenen en compte, entre altres factors, el nombre d'alumnes que empraran els materials creats i la possibilitat d'utilitzar-los en altres assignatures. Un cop acceptada la seva petició, l'usuari rep una comunicació del SID de Lletres citant-lo a una reunió per definir conjuntament els aspectes tècnics del treball i per establir els horaris en què el personal del Lletres@b estarà disponible per dur a terme el projecte.

El Lletres@b s'ubica al despatx B11-115, just davant de l'Hemeroteca de la Biblioteca d'Humanitats. L'horari de servei és de dimarts a divendres, de 9 a 13 h, i dilluns, de 14 a 18 h. S'hi pot contactar per telèfon (93 581 41 15) o bé per correu electrònic (lletreslab@uab.es).

Tota la informació sobre el Lletres@b és també a Internet:

<http://seneca.uab.es/lletreslab/>